

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

Ο ΑΠΟΣΤΡΑΤΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ

Α΄.

Αὐτὴ τὴ χρονιά ἦταν.

Στὰς 17 τοῦ Γενάρη, ὅπου εἶναι ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, καθὼς ξέρετε.

Κρῦο φοβερό, ὅπου ἐτουρτούριζε ὁ κόσμος στοὺς δρόμους, ἐμαύριζαν τὰ χέρια καὶ νόμιζες πὼς θὰ πέσουν τὰ νύχια σου. Κι' ὅλο κ' ἔβρεχε. Μὰ δὲν ἦταν βροχὴ αὐτό· ἓνα νερόχιονο φίλό, ὅπου ἤρχονταν ἀπὸ πάνω, ἀπὸ τὰ πλάγια, ἀπὸ μπρός, ἀπὸ πίσω, καὶ ὅπου τὸ ἐστριφογύριζε μανιωμένος ὁ βοριάς, γυρίζοντας ἀνάποδα τῆς ὀμπρέλαις τοῦ κόσμου. Καὶ χάμου πηλὸς μιὰ πιθαμὴ.

Ἦταν πρωί· ἐννιά ἡ ὥρα. Ἀπ' ὄξω ἀπὸ τὴν Ἁγία Εἰρήνην σ' ἔφτανε στὸ δρόμο ἡ μυρουδιά τοῦ μωσχολίθανου, σὲ ξεκούφαιναν οἱ ζητιάνοι ἀράδα καὶ οἱ λούστροι μὲ τῆς ἐφημερίδες, σὲ πιτζιλίζαν μὲ λάσπη ἀπὸ τὴν κορφή, ὡς τὰ νύχια, τρέχοντας τ' ἀμάξια, καὶ σὲ πολιορκοῦσαν οἱ Πατησιώταις οἱ περιβολάριδες, ὅπου ἐπουλοῦσαν τὰ μπουκέτα γιὰ τοὺς Ἀντώνιδες, καμωμένα ἀπὸ τὰ λουλούδια τοῦ καιροῦ, μενεξέδες καὶ ζαμπάνια, καὶ κάπου κάπου, ἐκεῖνα τὰ ξέθωρα τραντάφυλλα τὰ χειμωνιάτικα, κλειστά μπουμπούκια, ἀμύριστα, ποὺ τὰ ξεραίνει ἡ παγωνιά πρὶν ἀνοίξουν.

Ἀνεβαίνοντας πίσω ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῆς ἐκκλησίας, ἓνα στενοσόκακο, γιὰ νὰ βγῶ στοῦ Ἑρμοῦ τὸ δρόμο ἀπαντῶ τρεῖς μουσικούς γυρολόγους. Ἐγύριζαν στὰ σπίτια ποὺ εἶχαν γιορτὴ, κυνηγώντας λίγαις δεκάραϊς. Ἐνα κλαρίνο, ἓνα τρομπόνι καὶ ἓνα μπάσο.

Ἦσαν γέροι καὶ οἱ τρεῖς. Ξεσκλειδία ροῦχα φοροῦσαν καὶ κουρελιασμένα παπούτσια. Καὶ κάτι πρόσωπα, ποὺ φαίνονταν ὠργωμένα ἀπὸ τὴ στέρρησι, τὴν πείνα. Ἐκεῖνος ποῦ ἔχε τὸ κλαρίνο, πολὺ πλεῖο γέρος ἀπὸ τοὺς δύο συντρόφους του, ἀντίκρυσε μὰζύ μου ἀπάνω στὸ στενὸ πεζοδρόμιο. Μὲ τὰ τρύπια παπούτσια του, ποὺ βγέναν τὰ δάχτυλα καὶ σέρνονταν ξεκολλημένοι οἱ πάτοι, πρόλαβε καὶ κατέβηκε ἀπάνω στὸ βουρκο τοῦ δρόμου, γιὰ νὰ κἀνὴ τόπο σὲ μένα, ποὺ φοροῦσα στιβάλια μὲ διπλαῖς σόλαις.

Ντροπὴ γιὰ μένα καὶ συμπάθεια βαθεῖα γ' αὐτόν, μοῦ πλημμύρισε τὴν καρδιά.

Ἦταν ἀπόστρατος. Ἐφαίνονταν τοῦ παλαιοῦ στρατιωτικοῦ ἡ κόψι, ὅπου ποτὲ δὲν κρύβεται. Μὰ καὶ τὰ κουρέλια του τὸ μαρτυροῦσαν. Ἐνα ξέθωρο

κασκέτο, ὅπου ἔδειχνε ἀκόμη τὰ κόκκινα σειρίτια τοῦ πεζικοῦ, γιὰκὲτα ποῦ βάσταγαν ἀκόμα δύο τρεῖα μπρούτζινα κουμπιά, καὶ ἓνα λινὸ πανταλόνι. Ἄ! Ἐκεῖνο τὸ λινό, τὸ μουσκεμένο, ποὺ τὸ κολλοῦσε στὸ κορμί του σανιδωμένο τὸ χιονόβροχο, μονάχα νὰ τὸ βλέπης, σοῦ ἔφερνε ἀνατριχίλα στὸ κορμί, κ' ἄς ἦσυν τυλιγμένος μέσα σὲ μαλακά, σὲ χνουδωτὰ μάλλινα ροῦχα.

Σκυφτός, μὲ τὸ ῥαχοκόκκαλο σὰ σπασμένο στὰ δύο, ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρῦο καὶ ἀπὸ τὴν ἀδυναμία. Καὶ τὰ ξυλιασμένα χέρια του μὲ δυσκολία κρατοῦσαν τὸ κλαρίνο.

Ἐφαίνονταν ἐβδομηντάρης. Ἡ ἀπελπισία εἶχε τυπωμένη τὴ σφραγίδα τῆς ἀπάνω στὸ ξελιγωμένο πρόσωπό του· ἔτρεχαν τὰ μάτια τὰ γεροντικά, καὶ ἂν ἐπρόσεχε κανεὶς, θὰ ἔβλεπε καθαρὰ πὼς δὲν ἔτρεχαν μονάχα ἀπὸ τὴν παγωνιά τοῦ καιροῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ βοριά ποὺ ἔδερνε κατάβαθα τὴν ψυχὴ του.

Ἐχουν ὡς τώρα ἔξι πόρταις ποῦ μπαίνουν, καὶ τοὺς διώχνουν μὲ βρυσιαῖς. Κανένας δὲν εἶναι Ἀντώνης μέσα σ' αὐτὰ τὰ σπίτια.

— Μὰ τί εἶναι αὐτὸ τὸ κακὸ; λέει ὁ γέρος. Καὶ ὅμως ἐγὼ δὲ λαθεύουμαι. Νὰ ἰδῆς το τὸ μπουλέτο.

Καὶ βγάζοντας ἀπὸ τὴν τσέπη ἓνα κουρελόχαρτο λιγδιάρικο, γραμμμένο μὲ μολυβοκόνδυλο, «Ὅλα, λέει αὐτὰ τὰ σπίτια τὰ ἔχει τὸ μπουλέτο. Ὅδος Κολοκοτρόνη, 42, ὁδὸς Ῥόμβης 5, ὁδὸς . . .».

— Αἰ, καὶ τί μὰς τὰ διαβάξεις, κούκκο; λέει τὸ τρομπόνι.

— Μὰς τὰ βρασε, τὸ Θεό του, ὁ δικνομέας, προσθέτει τὸ μπάσο.

Ἄλλὰ ὁ γέρος μὲ τὸ κλαρίνο δὲν ἐκατάλαβε καὶ τοὺς ἔβλεπε στὰ μάτια.

Κι' ὁ ἄλλος τότε, ποῦ τὸν συνεπῆρε ὁ θυμὸς, ἐξέσπασε τὴ φούρα του στὸ δυστυχημένο ἀπάνω.

— Μωρέ, σὺ ἔφραες τὸ κουτόχορτο ἀτελώνιστο, μωρέ, καὶ σήμερα παράγεινες. Νὰ· ὁ διανομέας τοῦ ταχυδρομείου, ποῦ τοῦ ζητήσαμε ἐκεῖνους, ὅπου γιορτάζουν, μὰς ἐκοροῖδεψε καὶ μὰς κάνει νὰ ξεθεονόμαστε χτυπώντας ἀνώφελα τῆς πόρταις. Κατάλαβες τώρα;

— Βρῆκαν τὴν ἡμέρα νὰ γελάσουν μὲ τὴν κακομοιριά μου, εἶπε ὁ γέρος, ἐνῶ τὸ δάκρυ ἐξεγλίστραε ἀπάνω στ' ἄσπρα μουστάκια του.

Καὶ ἔτσι, μὲ χαμένα τὰ νερά τους, ἐγύριζαν στὰ στραβά καί, ὅπου ἀπαντοῦσαν καμμιὰ ἄλλη συντροφιά ἀπὸ μουσικούς, τοὺς πέρναν κατὰ πόδι καὶ ἐμπαιναν κ' αὐτοὶ ἔπειτα στῆς ἰδίας πόρταις.

Ἄλλὰ σίγουρα δὲν ἦταν γιὰ δουλειὰ αὐτὴ τὴν ἡμέρα ὁ γέρος.

Τὰ δάχτυλά του δὲν ἤξεραν τί ἔκαναν ἀπάνω στὰ κλειδιά τοῦ κλαρίνου. Παρατονία, στονάρισμα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος. Καὶ ἀπὸ χρόνο; Θεέ, φύλαε! Πότε παράτρεχε καὶ πηδοῦσε δύο μπατούταις μπρός, καὶ πότε ἔμενε τρεῖς πίσω· τὸ δικό του αὐτός. Καὶ τὸ ἀκκομπανιαμέντο πάλι τοῦ τρομπονιοῦ καὶ τοῦ μπάσου, ποὺ ἔκαναν, σὰν νὰ ἀγκομαχοῦσαν, ἄλλη ρότα· τόσο ποῦ ἦτανε νὰ βουρλιστῆ κανεὶς ἀπὸ αὐτὰ τὰ στριγγλίσματα.

Μὰ σὺ, μωρέ, δὲν ὑποφέρεσαι, τοῦ λέει, τὸ

μπάσο, βρίζοντάς τον, μέσα στα ξένα σπίτια. Δεν είσαι πλειά, για τίποτα, νικόο' και έτσι μούργεται να σου φυτέψω μια κλωτσιά, που να σου αλλάξω τον αδόξαστο, να πάρης τή σκάλα με τὸ κεφάλι ὡς τὴν ὀξώπορτα, για να σε μαζέψουν οἱ σκουπιδιάριδες. Ἐσὺ μονάχα για τὸ κάρο είσαι πλειά.

Ἀλήθεια λές, για τὸ κάρο, ἐπανελάβε και ὁ ἄμοιρος χωρίς να θυμώση, χωρίς να παραπονεθῆ· μάλιστα με ἓνα χαμόγελο πικρὸ που ἐχάραζε τραγικαῖς γραμμαῖς, ἀπάνω στὴν ἀπελπισμένη του μορφή.

Β΄.

Και ὅμως δὲν ἔφταιγε ὁ δυστυχημένος που δὲν μπορούσε να παίξει. Ὅχι. Και ἔπρεπε να εἶναι πολὺ σκληρὸς ὁ Θεός, για να βρίσκεται στὴν ἀνάγκη να γυρίζη τὴν ἡμέρα αὐτὴ με τὸ κλαρίνο του.

Ἀκουστε τὴν ἱστορία του, τοῦ Σπύρου Δασύλλα.

Κορφιατόπουλο, γεννημένος μες τῆς ἀρμονίας και στὰ τραγοῦδια, ἀπὸ μικρὸς πεντάρφανος, εὐρέθηκε, κι' αὐτὸς δὲν ξέρει πῶς, τρυφερὸ ἀκόμη παιδί, στὰς Ἀθήνας.

Ἀμέσως μαθητευόμενος στὴ μουσικὴ τῆς φρουρᾶς. Τί ἄλλο φυσικώτερο γι' αὐτόν;

Και εἶναι ἀνάγκη να σᾶς τὸ πῶ, ὅτι ὁ βουαρὸς ἀρχιμουσικός, ὁ δάσκαλος, ἦταν ἐνθουσιασμένος με τὴν ἐπιμέλειά του, με τὸ μουσικὸ του αὐτί, με τὴν μποκαδούρα του, με τὴν πρόδὸ του; Φθάνει που σᾶς εἶπα πῶς ἦταν Κορφιατόπουλο.

Μόνο τὰ βουνὰ δὲν ἀλλάζουν με τὰ χρόνια!

Νὰ τὸν ἐβλέπατε αὐτόν τὸν ξεκλειδωμένο σήμερα γέρο, εἰς τὰ 1843, μουσικὸ τῆς φρουρᾶς στὰς τελετὰς και στὰς παρατάξεις τοῦ συντάγματος! Δέκα ὀχτῶ χρονῶν λεβεντόπαιδο, καμαρωμένο, με τί ὠμορφιά τὴ φοροῦσε τὴν οὐρανιά στολή τοῦ πεζικοῦ τοῦ καιροῦ ἐκείνου στὸ κυπαρισσένιο τὸ κορμί, τὸ σπαθί με τὰ λευκὰ λουριά σφιγμένο στὴ λιγερὴ τὴ μέση! με τί χάρι τὸ κράνος τὸ βαρὺ με τὰ σφαιρικὰ λοφία ἐσκεπάζε στραθὰ τὸ παιδικὸ του τὸ κεφάλι!

Και δὲν ἄργησε πολλὰ χρόνια να γείνη μουσικός πρώτης τάξεως. Τὸ πρώτο κλαρίνο τῆς μπάντας, τὸ πρώτο κλαρίνο τῆς ὀρχήστρας, στὸν καλὸ καιρὸ τοῦ θεάτρου τοῦ Μπούκουρη, που εἶναι τώρα, σὺν κι' αὐτόν, ἀραχνιασμένο σαράβαλο.

Πόσαις φοραῖς στὸ θέατρο, ὅταν εἶχε κανένα δύσκολο σόλο τὸ πρώτο κλαρίνο, τὸν ἐχειροκροτοῦσαν ἀπὸ τὰ θεωρεῖα, ἀπὸ τὴν πλατεῖα, ὅχι ὀλιγώτερο φρενιασμένοι, παρὰ ὅταν ἐτραγουδοῦσε ἡ Μαρκεζίνη ἢ ὁ Ὀρτολάνι.

Και χρήματα ἐκέρδιζε ἀρκετὰ. Τότε ἦσαν λίγοι οἱ καλοὶ μουσικοὶ στὰς Ἀθήνας. Οἱ χοροὶ τοῦ παλατιοῦ, τῶν πρεσβειῶν, ἢ ὀρχήστρα, κάπου κανένα κοντσέρτο, τοῦ εἶδαν ἄρθονα τὰ κέρδη.

Ἀλλὰ ὁ Σπύρος ὁ Δασύλλας δὲν εἶχε καμμία υποχρέωσι στὸν κόσμον, και τὰ λεπτὰ ἐφευγαν με τὴν ἴδια εὐκολία που ἤρχοντο, για να βοηθᾶ φουκαράδες πατριώταις, για να γλεντᾶ.

Τί τὰ θελε τὰ λεπτὰ; Χαρὰ θέλουν τὰ νειάτα, κι' οὔτε ἡ φτώχεια τὰ φοβίζει, οὔτε καμμιά ἀπὸ τῆς

ταλαιπωρίας τῆς ζωῆς. Σκοντάβουν ἀκίνδυνα τὰ νειάτα, πέρτουν ἀπάνω στὰ ἄγρια βράχια τοῦ δρόμου τῆς ζωῆς, και ἀπλήγωτα σηκόνονται, ὅπως τὰ μικρὰ χτυποῦν κάθε στιγμὴ τὸ κεφάλι τους σὲ κάθε γωνιά, χωρίς να τοὺς ἀπομείνη σημάδι.

Ἀλλὰ τὰ χρόνια κυλοῦσαν και μόνο τὰ βουνὰ δὲν ἀλλάζουν με τὰ χρόνια.

Χωρὶς να τὸ καταλάβη ὁ Σπύρος ὁ Δασύλλας ἔφτασε στὰ σαράντα πέντε. Και στὰ σαράντα πέντε, ὅταν ἦσαι στρατιωτικὸς μουσικός, σου χτυπάει σὺν καμπάνα στ' αὐτί ἡ ἀναγκαστικὴ ἀποστράτευσις.

Ἄρσεις λαμπρά, διαγωγή ἐξαιρετὴ, πολλὰ κολακευτικά λόγια μέσα για τὴ φιλοτιμία τοῦ καλοῦ στρατιώτη, ἀτίμητα παράσημα, ποιὸς λές! ὅχι, με πάντα ἄρσεις, με ἄλλα λόγια διώξιμο, τὸ σκληρὸ διώξιμο ἀπὸ τὰς τάξεις, με σύνταξι δραχμαῖς εἰκοσι πέντε και πενήντα.

Ἀλλὰ να πῶ τὴν ἀλήθεια. Δὲν τὸν ἐπίκρανε και πολὺ.

Ἡ ἀποστρατεία εἶναι φαρμακερὴ στὰ βαθεῖα γεράματα, σωστὸ τότε εἰσιτήριο τοῦ τάφου.

Ἄλλ' αὐτὸς ἦταν ἄντρας, σ' ὄλη του τὴν ἀκμὴ και τὴ δύναμι.

Ἐπειτα κι' ἄλλη αἰτία ἦρθε να τοῦ δώση εὐκολη παρηγοριά τῆς ἀποστρατείας. Ἡ καρδιά του.

Γιατί στὴν καρδιά του, ἀνοιξε ἡ ἀγάπη, ὄψιμο μπουμπούκι, φθινοπωρινὸ τριαντάφυλλο, με ὄλη τὴν ὠμορφιά, με ὄλο τὸ ἄρωμα ἀνοιξιᾶτικου λουλουδιοῦ.

Και να πῶς.

Εἶχε ἐπιθυμήσει τὴ πατρίδα του τὴ γλυκειά. Και με τὴν ἐλευθερία που τοῦ ἔδωκε ἡ ἀποστρατεία, τοῦ ἀναψε ἄσθυστη φλόγα να γυρίση ἐκεῖ, να τὴ δῆ πάλι τὴ γῶρα που γεννήθηκε με τῆς ἀτελειώταις πρασινάδαῖς, ὅπου πρωτοεἶδαν τὰ μάτια του, και που σκεπάζουν κι' αὐτοὺς ἀκόμα τοὺς βράχους, ὅπου φιλεῖ τὸ γαλάζιο κύμα τοῦ γιγαλοῦ να μυρίση ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ πάντα ἀρωματισμένο ἀέρι τῆς. Ναι, πολὺ τὴν εἶχε λαχταροῖσι τὴ χαριτωμένη νύφη τοῦ Ἰονίου, και τὸ φτωχικὸ του τὸ σπιτάκι, (ποιὸς να τῶχει τάχα τώρα), στὴ Γαρίτσα, και τοὺς συγγενεῖς, ἂν ἀπέμειναν, ὕστερα ἀπὸ τριάντα χρόνων χωρισμὸ.

Ἐπῆγε. Και με ἔξη μῆνες γυρίζει πάλι στὰς Ἀθήνας. Μὰ δὲν ἐγύρισε μοναχός. Ἐβαλε στεφάνι ἐκεῖ πέρα στὴν πατρίδα και ἔφερε μαζί του σύντροφο τὴ Μαριέττα τοῦ ποτὲ Βορτελῆ, Γαριτσιώτισσα κι' αὐτὴ, εἴκοσι πέντε χρόνων κόρη.

Καλὴ κοπέλλα, φρόνιμη νοικοκυρά, ὄλη ἀγάπη για τὸν ἄνδρα τῆς.

Μὰ ἡ εὐτυχία τους, ὠμορφὴ αὐγὴ χειμωνιάτικης ἡμέρας, δὲν ἐβάσταζε πολὺ.

Τὴ συμφορὰ τὴν τράβηξε ἄθελα ἀπάνω τους αὐτὴ ἡ ταλαιπωρη και ἐξέσπασε μέσα στῆς πρώταις τους χαραῖς, στὴν ἀνοιξὶ τῆς οἰκογενειακῆς τους ζωῆς, ὅπως σὲ ἀνέφελο οὐρανὸ ξαφνικὴ μαυρίλα.

Γιατί ἦταν λεπτή, ἀσθενική, με τὴν ἀναμικτὴ ὠμορφιά κερένιας Παναγίας, σὺν κάτι κιτριναῖρα λουλουδία, που δὲν φθάνει ὁ ἥλιος να τοὺς δώση ζωή.

Ὅλη ἡ λάμψι, ὄλη ἡ ζωὴ τοῦ προσώπου τῆς

ἦσαν στὰ μάτια· μαῦρα, μεγάλα, βελουδένια, μὲ πλατὺ πρεθάξι ἀπὸ μακριὰ βλέφαρα. Ὡμορφα μάτια, ποῦ τὰ φθόνησε ἡ μαῖρα καὶ τὰ σαίτιψε βαθειά, μέσα στὴν κόρη, μέσα στὰ νεῦρα ποῦ συνορεύουν μὲ τὸ νοῦ, καὶ τοῦ πηγαίνουν τὸ χρυσὸ φῶς ποῦ χύνει ὁ ἥλιος.

Εἶχαν κάμει κόρη· ἀγγελόμορφο κορίτσι μὲ λεπτὰ χαρακτηριστικὰ σὰν τὴ μάνα του· θρεμμένο, εὐρωστο, σὰν τὸν πατέρα του.

Καὶ τὸ ἐβύζαινε μὲ λαχτάρια ἡ εὐτυχισμένη μάνα τὸ κορίτσι τῆς, καὶ τοῦ ἔδιδε τὴ ζωὴ ἀπὸ τὸ ἀσθενικὸ τῆς τὸ κορμί, ὅπου εἶχε μέσα του τόσο λίγη, καὶ τὸ ἐπάχαινε, λιγωμένη αὐτὴ ἀπὸ ἐξάντλησι, κάθε φορὰ ποῦ τὸ κρεμοῦσε ἐπάνω τῆς.

Καὶ ποῦ νὰ τῆς πῆ κανεὶς νὰ τ' ἀποκόψη τὸ παιδί τῆς. Ἄκου λέει; νὰ τὴν κἀνὴ αὐτὴ νὰ κλάψη τὴ ντοσόγια τῆς, τ' ἀγγελοῦδι τῆς. Ἄμῃ δέ. Ἄφῃστε το νὰ τρώῃ, νὰ τρώῃ ὅσο θέλει, νὰ ρουφήξῃ καὶ τὸ αἶμα τῆς, ἂν θέλῃ, ὅσο ποῦ ν' ἀποχορτάσῃ, ὅσο νὰ βαρεθῇ ἡ κόρη τῆς νὰ τὸ παρατήσῃ μοναχὴ τῆς τὸ βυζί. Ἄκους ἐκεῖ λόγια! Νὰ δόνη, λέει, κουρκοῦτι στὴν Κατινούλα τῆς!

Ἄλλὰ μ' αὐτὰ κι' αὐτά, ἡ ἀναιμικὴ μητέρα ἐσούρωνε καί, σὲ λίγον καιρὸ, τῆς φάνηκε πῶς ἔβλεπε θολὴ τὴ μορφή τοῦ παιδιοῦ, θολὴ τοῦ Σπύρου τῆς τὴ μορφή. Ἄχ, δὲν ἐγελοῖότανε, γιατί ἡ θολάδα αὐξανε κάθε μέρα, σὰν νὰ ἀπλόδουνταν μπροστὰ στὰ μεγάλα μαῦρα μάτια τῆς μιὰ σκοτεινὴ σκέπη κάθε μέρα πλεῖο πυκνὴ.

Καὶ σὲ λίγους μῆνες ἡ ἀμαύρωσις ἐσκορπίσε τὸ σκοτάδι βαθὺ μπροστὰ στὰ μάτια τῆς, καὶ σὲ μαῦρο σκοτάδι ἐβούλιαξε ὅλους.

Τί νὰ κἀνὴ τώρα ὁ Σπύρος; Τὴν τυφλὴ νὰ παραστέκῃ, στὸ κορίτσι του ὄρφανὸ μὲ ζωντανὴ μητέρα, νὰ κἀνὴ αὐτὸς τὴ μάνα, ἢ τὴ δουλειά του νὰ κυνηγᾷ γιὰ νὰ τοὺς πηγαίνῃ τὸ ψωμί; Καὶ τί δουλειά, Θεέ μου! μέσα στὴ μαυρίλα του, μὲ τὴν πλακωμένη του καρδιά, νὰ παίξῃ αὐτὸς, νὰ χορεύουν οἱ εὐτυχισμένοι, νὰ παίξῃ στῆς χαραῖς, στὰ ξεφαντώματα.

Καὶ ὅμως ἔκαμε τὴν καρδιά του σίδερο καὶ ἐβάσταξε. Ὅλα τὰ πρόσβαινε καὶ τῆς τυφλῆς τὴν περιποίησι, καὶ τοῦ σπιτιοῦ τῆς χοντραῖς δουλειαῖς, καὶ τὴν τέχνη του καὶ τοῦ μικροῦ κοριτσιοῦ του τὸ ντάντεμα.

Αὐτὸ μάλιστα τὸ τελευταῖο ἦταν τὸ ξεκούρασμα του, τὸ πανηγύρι του.

Νὰ τὸν ἐβλέπατε πῶς τὸ ἐντάντεβε, πῶς τὸ ἐντυνε, πῶς τοῦ φουσοῦσε τὴ θερμὴ πνοή του νὰ τοῦ ζεσταίνῃ στὸ κρῦν τὰ μικρὰ του τὰ ποδαράκια, ὅπου χωροῦσαν καὶ τὰ δύο μέσα στὴ φούχτα του, πῶς τοῦ χτένιζε τὰ χρυσὰ μαλλιά, πῶς σκυμμένος ἀπάνω στὴ φωτιά, τοῦ ἐτοίμαζε σὰν μάνα τὸ φαγάκι του. Καί, ἄ! νὰ μὴ μοῦ σκοντάψῃ τὸ μωρό μου, ἄ! νὰ μὴ μοῦ κρυώσῃ, νὰ μὴ ζυγόσῃ στὴ φωτιά. Κ' ἔτσι αὐτὸς τ' ἀνάστησε, αὐτὸς μονάχος τὸ μεγάλωσε.

Γιατί ἡ στραβὴ ἄλλη βοήθεια δὲν ἤμποροῦσε νὰ δώσῃ στὸν ἄντρα τῆς καὶ στὸ παιδί τῆς, παρὰ νὰ πλέκῃ κάλτσαις σὲ μιὰ γωνιὰ κοντὰ τοὺς· νὰ πλέκῃ

ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ, καὶ νὰ τῆς δίνῃ γιὰ λίγα πράγματα στῆς μεταπολητῆραις. Καὶ ὅταν τῆς ἐχύνουνταν κανένας πόντος ἀπὸ τὸ βελόνι, νὰ βγαίνῃ ψάχνοντας στὴν πόρτα, γιὰ νὰ πιάσῃ τοὺς χυμένους πόντους καμμιά πονετικὴ γειτόνισσα.

Ἔτσι ἐμεγάλωνε ἡ Κατινούλα τοὺς μὲ τὸ μαρτυρικὸν ἀγῶνα τοῦ πατέρα, ποῦ ἔτσακίζονταν πῶς νὰ τοὺς προφτάνῃ ὅλους.

Ἄλλὰ γενοῦσε ὁ Σπύρος. Τὰ χρόνια μέσα στὸ σκληρὸ πόλεμο τέτοιας ζωῆς ἐκυλοῦσαν διπλᾶ, ὅπως λογαριάζονται διπλᾶ τὰ χρόνια τοῦ πολέμου στὸ στρατιώτη. Πίκραις καὶ κόποι ἀτέλειωτοι τὸν ἔσκαψαν, ὅπως τὰ μανιωμένα κύματα τὸ βράχο.

Καὶ ὅμως αὐταῖς οἱ δύο μαρτυρικαῖς ψυχαῖς εἶχαν καὶ τῆς χαραῖς τοὺς σ' αὐτὸ τὸν παληόκοσμο, τῆς χαραῖς ποῦ τοὺς ἔδιδε τὸ κορίτσι τοὺς.

Ἀπὸ πόσα βάσανα τοὺς ἐξεκούραζαν τὰ βάσανα καὶ τὰ μαρτύρια ποῦ τοὺς ἔκανε· ὅταν ἐξεχύνονταν σὲ φλυαρία ἀτέλειωτη, ὅταν τοὺς ἐγκρουστάνιζε τὰ μούτρα μὲ τὰ χάρδια του, ὅταν, καθισμένο στὰ γόνατά τοὺς, πότε τραβοῦσε σὰν τρελλὸ τοῦ πατέρα τὰ ψαρὰ μουστάκια, πότε ἀνακάτεβε τῆς τυφλῆς μάνας τὰ μαλλιά· ὅταν τὰ μαγουλάκια του ἐδρόσιζαν τὰ στεγνά τοὺς χεῖλια, κι' ἀνάσεναν τὴν παρηγοριὰ καὶ τὴ γαλήνη στὴ μυρουδιά ποῦ χύναν τὰ μαλλιάκια του.

Τότε καὶ τῆς τυφλῆς τὸ πρόσωπο, πάντα σκοτεινὸ καὶ ἀπελπισμένο, τὸ φώτιζε ἕνα ἀπροσδιόριστο φῶς εὐτυχίας, ὅπως σὲ μαύρῃ μέρα, βροχερῇ, κοντὰ στοῦ ἡλίου τὸ βασίλεμα, ξανοίγει φωτεινὴ λουρίδα τ' οὐρανοῦ καὶ σκορπάει στὴν πλάσι μελαγχολικὸ χαμόγελο.

Ἄλλὰ ἦρθαν μέραις πολὺ πλεῖο σκληραῖς. Ὁ Σπύρος ὅλο καὶ ξέπεφτε· λίγο λίγο καὶ τὸ κορμί του παράλυε καὶ τὸ μυαλό του σιγὰ σιγὰ ἐβουλοῦσε. Εἶναι πολὺ δυνατὸ σκεπάρνι γιὰ νὰ ξεριζώνῃ τὴ ζωὴ ἢ παντοτεινὴ δυστυχία.

Μιὰ βραδεῖα γυρίζει στὸ σπίτι πλεῖο ἀπελπισμένος. Ἡ τυφλὴ ἔπλεκε στὴ γωνιά, τὸ κορίτσι, δώδεκα χρόνων τότε, δίπλα στὸ ἀδύνατο φῶς, ἔρραβε.

Δὲν μιλεῖ ὁ Σπύρος, ξεχνᾷ κι' αὐτὴ τὴν καλησπέρα. Ὑπόφερε τόσο πολὺ, ὥστε δὲν ἔβλεπε, δὲν ἐσυλλογίζονταν πλεῖα τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη, τὰ ἀδύνατα πλάσματα, ποῦ ἀπ' αὐτὸν ἐρέμουνταν.

Ἐμάζεψε μόνο στίβα τῆς νόταις του στὸ ντζάκι, παλιούς ἀγαπημένους φίλους, ὅπου τὰ μάτια του κι' ἡ ψυχὴ του, τόσαις φοραῖς ἐδιάβασαν ἀπάνω τοὺς τὴ μελωδία, καὶ ἀναψε ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ σωρὸ ἕνα σπέρτο, ἐνῶ τὸ δάκρυ κυλοῦσε ἀπάνω στ' αὐλάκια τοῦ γουβιασμένου προσώπου του.

Ἡ φλόγα ζωηρὴ ἔχυσε τρεμουλιαστὸ φῶς στὴν κάμαρα, τόσο δυνατὸ ποῦ κι' ἡ στραβὴ εἶδε σὰν κόκκινο, σὰν φωτισμένο τὸ σκοτάδι τῆς, ἐνῶ τὴν ἐπλημμύρησε ὁ καπνός.

— Τί καὶς αὐτοῦ, Σπύρο μου;

— Τὴ μουσικὴ μου, τῆς νόταις μου, τὸ βίος μου, ποῦ δὲν ἀξίζει πλεῖα πεντάρια τσακισμένη.

— Ὡ κακομοιριά μου! καὶ γιατί;

— Ἄκου· γιατί λέει! Νὰ σοῦ τὸ πῶ λοιπόν. Γιατί δὲν χρειάζονται νόταις γιὰ νὰ τρέχω στὰ ὀνόματα,

ἀπὸ τῆ συνήθεια μονάχα, τὴν παλιά, ὅπως χώνει βαθειαῖς ρίζαις τὸ παλιὸ δένδρο μέσα στὰ κατὰ-βαθα τῆς γῆς.

Γιὰ τοῦτο ἔκλεισε τὸ συμπέρασμά του ὁ Σπύρος μὲ θυμό, σὰν τὸν ἐπιλογίαι, ὅταν ἀποπέρνη κανένα νεοσύλληχτο.

— Αὐτὰ ποῦ λές εἶναι κουραχάνια.

Διάβασε, ἀδερφέ, ἰδὲς μονάρχος σου τί λέει ἡ Ἐθνικὴ Φωνή.

— Κι' ὁ Σπύρος ἐδιάβασε ἀργά, ἀργά, γιὰ νὰ νοιώθῃ, γιὰ νὰ χωνεῖ τῆς ἰδέας.

« Ἄν καὶ ἀδυσώπητοι πολέμιοι τοῦ κρατοῦντος ἔθνοκτόνου συστήματος, δὲν ὀκνοῦμεν νὰ ἀναγράψωμεν, εἴπου ἀνευρίσκωμεν, (πρᾶγμα σπάνιον καὶ οἶονεῖ ἐκ συμπτώσεως) ἀγαθὴν τινα πράξιν τῆς κυβερνήσεως. Ἐμφοροῦμενοι ὑπὸ τῆς ἰδέας, ὅτι ἐν ταῖς δειναῖς δοκιμασίαις, ὑπ' ὧν κατατρώχεται ὁ δημόσιος θησαυρός, δέον ἀμείλικτος νὰ ἐπιπέσῃ ὁ πέλεκυς τῶν οἰκονομιῶν καὶ ἡ ψαλὶς αὐτῶν δέον νὰ ἀποκόψῃ μέχρις αἵματος τὰς θέσεις τῶν κηφῶν, τὰς ἀσκόπους δαπάνας χάριν τῶν ὁποίων κατασπαταλᾶται τὸ ἅγιον χρῆμα τὸ ἐκ τοῦ ἰδρώτος τοῦ πτωχοῦ λαοῦ, σπεύδομεν γηθοσύνας νὰ γνωρίσωμεν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώστασις τὴν ἀναγγελλομένην κατάρτησιν τῶν στρατιωτικῶν μουσικῶν, ἐκ τῆς ὁποίας θὰ οἰκονομήσῃ ἡ χώρα τὸν στρογγύλον ποσὸν εἰκοσάκις χιλίων δραχμῶν ἐτησίως. Ἄρκετὰ δαπανᾷ τὸ δύσμοιρον ἔθνος διὰ τὸν λεγόμενον στρατόν, ἵνα πλουτώσι καὶ παχύνωνται οἱ κύριοι σπαθοφόροι καὶ ὅπως μεταχειρίζονται τὸ ξίφος τὸ ὁποῖον τοῖς ἐνεπιστεύθη ἡ πατρίς, πρὸς υπεράσπισιν τοῦ πολίτου, εἰς βασιβουζουκισμούς. Οἱ κύριοι ἀξιωματικοί, δύνανται, ἂν θέλωσι, νὰ συντηρήσωσι μουσικὰς ἐκ τῶν ἰδίων ταμείων. Εἶθε τοῦτο νὰ ἦναι ἀπαρχὴ τολμηροτέρων ἐγχειρίσεων. Ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει ἀνάγκη στρατοῦ. Ὀλίγοι καλοὶ χωροφύλακες ἰδοῦ τὸ πᾶν. Μόνη, ὡς μανθάνομεν, διατηρεῖται ἡ μουσικὴ τῆς φρουρᾶς Ἀθηνῶν, θεωρουμένη, ὡς εἰκός, ἀπαραίτητος, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀνακτορικῶν τελετῶν».

— Ἄφου τὰ λέει ἔτσι, αὐτὸ πρέπει νὰ ἦναι τὸ σωστό.

Καὶ ἐσταυροκοποῦνταν ὁ Σπύρος γιὰ πολλὴ ὥρα.

Ὅσο γιὰ τὸν ἑαυτό του ὁμως ἐχάρηκε μὲ τὰ σωστά του.

Θὰ ῥθῶν τὰ παιδιὰ του πάλι κοντὰ τους. Θὰ μαζευτοῦνε στὸ σπιτάκι τους. Μὰ ἀλήθεια δὲν θὰ ἦναι πλεῖα στρατιωτικὸς μουσικὸς ὁ γαμπρός του. Καὶ μὲ τοῦτο τί; Ἄν δὲ βαριέται! Εἶδες ἐκεῖ, κηφηνариό, λέει, οἱ κηρομοιριασμένοι οἱ μουσικοί. Φαίνεται πῶς δὲν τὸ δουλεύουν τὸ ψωμί τους, κ' ἄς τὸ πλερώνουν καὶ μὲ χτυκιδὸ τῆς πλειότερας φοραῖς. Ἄς ἦναι καλὰ οἱ ἄνθρωποι. Ἄφου θὰ ἀναστηθῇ ὁ τόπος, ὅταν δὲν θὰ πέρουν αὐτοὶ μιὰ κουραμάνια τὴν ἡμέρα, καὶ θὰ κἀνῃ κάσσα τὸ γκουβέρνο, ὅταν θὰ γλυτόσῃ μιὰ φούχτα παληοδεκάραϊς ποῦ τοὺς δίνει τὴ δεκαήμερία, νὰ τὴν κἀνῃ τὴν κάσσα, μὲ τὴν εὐχὴ του. Κι' ὅσο μονολογοῦσε τόσο ἐξεχειλίζε μέσα του ἡ ἀηδία. Γιὰ νὰ τοὺς ρίχτοῦν ἔτσι μακιακὰ τῶν κηρομοιριασμένων τῶν μουσικῶν, ἔτσι

ἀλύπητα, πᾶει νὰ πῆ πῶς ἡ μουσικὴ ἀγριέβει πολὺ τὸν κόσμο· καὶ ἐνῶ ἡμερώνει τὰ θηρία, κάνει θηριὸ τὸν ἄνθρωπο. Μὲ ὅλο τους τὸ δίκιο λοιπὸν νὰ τὴν κυνηγοῦν.

Ὅσο γι' αὐτοὺς πάλι δὲ θὰ χαθοῦν. Ἐχει ὁ Θεός. Κάτι θὰ βγάνη αὐτός, καὶ τὸ παιδί του πλεῖο πολλὰ μὲ τὴν κορνέτα του· θὰ βγάνει καὶ τῆς κόρης του τὸ βελόνι.

Τὰ εἶπε αὐτὰ καὶ στὴ στραβὴ καὶ χτύπησε κ' ἐκείνη τὰ χέρια μὲ χαρὰ, καὶ μπρουμίτισε στῆς μέτανοιαις μπροστὰ στὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος.

Δὲν ἔβλεπαν τὴν ὥρα νὰ τοὺς δεχτοῦν. Περνοῦν δυὸ μῆνες καὶ μιὰ βραδεῖά, τῆς ἀρχαῖς τοῦ Γενναίρη, χτυπάει δυνατὰ ἡ πόρτα τους.

Ἀνοίγουν τρομαγμένοι καὶ πέφτει στὴν ἀγκαλιὰ τους μὲ κλάμματα σπαραχτικὰ ἡ Κατινούλα τους, ἐνῶ ἕνας βαστάζος κατόπι τῆς ἐξεφορτόνονταν τὴ σανιδένια κασέλλα κ' ἕνα στρωμματσο.

— Ποῦν ὁ Μῆτσος; Ἦταν ἡ πρώτη φωνὴ τοῦ δυστυχημένου.

— Ὁ Μῆτσος; Ἄχ πατέρα μου, ἄχ μανούλα μου, ὁ Μῆτσος;

Καὶ τὴν ἔκοβε τὸ κλάμμα, ἐνῶ τοὺς βαστοῦσε σφιχτὰ ἀγκαλιὰ καὶ τῆς ἔσβυνε τὰ λόγια στὸ στόμα.

— Νά, διάβασε· πρόφτασε νὰ πῆ καὶ ἄπλωσε τὸ χέρι καὶ τοῦ ἔδωσε ἕνα κουρελόχαρτο ποῦ τῆς ἔκαιε σὰν πυρωμένο σίδερο τὰ δάχτυλα.

Βόλος ἀπὸ τὸ Αὐστριακὸ βαπόρι. 8 Γενναρίου 1893.

Κατίνα!

Πάρ' το ἀπόφρασι· ἔτσι τό φερε ἡ κατάρα. Γιατί νὰ φύγω ἐγὼ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα μὲ στολὴ καὶ σπαθί, καὶ νὰ γυρίσω μὲ σακκάκι καὶ ῥεμπούμπλικα, νὰ τὸ βγάλῃς ἀπὸ τὸ νοῦ σου. Δὲν θὰ σταθῶ τόσο κοθῶνι νὰ μοῦ μποῦν στὴ μύτη οἱ πολίταις, οἱ κουτσαβάκιδες, κοροϊδεύοντάς με κάθε μέρα στὸν κηφφενέ, πῶς μοῦ ξυλώσαν τὰ γαλόνια. Ἐπειτα ὅλοι οἱ πατριώταις τοῦ πατέρα σου δουλεύουν τώρα στὴν Ἀθήνα μουσικάντες, κ' ἐγὼ δὲν πιάνω χαρτοσιὰ μπροστὰ τους. Γιὰ δαῦτο ἀπόψε πέρνω τὰ μάτια μου γιὰ τὴ Σαλωνίκη, γιὰ τὴν Πόλι, ὅπου μὲ βγάλει ἡ ἄκρη. Ἐσύ πάλι, θέλεις κάτ'ζε αὐτοῦ, θέλεις πήγαινε στὸν πατέρα σου. Ἄν τὸ φέρῃ ὁ διάολος καὶ πιάσω μαλλί, θὰ σοῦ γράψω ναρθῆς ἂν μοῦ ἀνακατέψῃ τῆς δουλειᾶς καὶ μούρθουν ζαβὰ, ξέγραψέ με. Σ' τὰ γράφω αὐτὰ ἀπὸ τὸ βαπόρι γιατί τὰ κλάμματα καὶ τὰ ξεφωνητὰ μοῦ σκοτίζουν τὰ πιάννα, κ' ἔχω ἀρκεταῖς διακολιαῖς στὸ κεφάλι μου.

Ταῦτα καὶ σὲ ἀσπάζομαι

Μῆτσος Ἀνταλῆς.

Ἐκανε κουράγιο ὁ γέρος καὶ τὸ διάβασε ὅλο ἀοργά, ἀργά, καταπίνοντας γουλιὰ στὴ γουλιὰ, ὅλο τὸ φαριμάκι τῆς ἀπονιάς, ὅπου ξεροῦσαν τὰ λόγια τοῦ γαμπροῦ του.

Μὰ στὸ τέλος ἔπεσε κάτω σὰν κεραυνωμένος, καὶ ἐδάγκονε καὶ αἰμάτωνε τὰ χέρια του. Τὰ ἀπελπισμένα λόγια ἔβγαίναν ὅλα μαζὺ ἀπὸ τὸ στόμα του μὲ βία, σὰν νὰ χτυπιόντουσαν.

Ἄ! τὸ ἄτιμο κορμί, τὸ ἄκαρδο θηριό. Καὶ σ'

ἄφησε ἔτσι κρυφά, μονάχη στὰ ξένα, ἀφοῦ σὲ γύμνωσε σὰν λωποδύτης, ἀπὸ κάθε χαρά, ἀπὸ κάθε ἐλπίδα ; Σ' ἄφησε νὰ φῶς μονάχη μέσα στοὺς τέσσεραις τοίχους τῆ μπαλιά, ἔτσι ποῦ βρίσκεσαι στὸ μῆνα σου, μὲ τὴν κοιλιὰ στὸ στόμα ; "Α ! τὸν ἄθλιο, τὸν κακοῦργο ! Τὰ βαστάει αὐτὰ ὁ Θεός ; πέτε μου ἐσεῖς, τὰ βαστάει ; Καὶ φοροῦσε τὴ στολὴ τὴν τιμημένη τοῦ στρατιώτη, κ' εἶχε στὴ μέση του σπαθί, καὶ στὸ κασκέτο του ἐθνόσημο. Γιατί νὰ μὴν ἔχω εἴκοσι χρόνια λιγώτερο ; Γιατί νὰ μὴν ἔχω ὀλιγώτερο τρεμουλιαστὸ τὸ χέρι ; "Ας ἦναι δά. Γιὰ τέτοιο ἄνδρo, φτάνει καὶ πλεὶο σαράβαλο ἀπὸ μένα νὰ τὸν κἀνῃ καλά. Θὰ τὸν πάρω καταπόδι, θὰ τὸν φτάσω, ὅπως φτάνει ἡ κατάρρα τὸν κολασμένο. Τί λέω, δὲν ξέρω. Καὶ σεῖς τί θὰ γίνετε κακομοιριασμένες ; "Αχ ! γιατί νὰ μὴ τὸν γνωρίσω τί ἦτανε, πρὶν νὰ σὲ θυσιάσω, πολυαγαπημένο μου κορίτσι ;

Κ' ἔτσι ἡ λύσσα του γιὰ τὸν ἄθλιο, ἔκανε τόπο στὸ σπαραγμὸ γιὰ τὸ κορίτσι του, καὶ τὸν πῆραν κ' αὐτὸν τὰ κλάμματα.

Καὶ ὁ πατέρας, καὶ ἡ στραβὴ μάννα, μὲ τὴν ἀγάπη ποῦ φουντόνει χίλιας φοραῖς πλεὶο φλογερή, ὅταν τὸ παιδί εἶναι δυστυχισμένο, ἐξεχύθησαν σὲ χάδια καὶ σὲ λόγια παρήγορα, ποῦ ἔβγαιναν λαχταριστὰ ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια τους καὶ μὲ τὰ δάκρυά τους καὶ μὲ τὰ φιλιὰ τ' ἀμέτρητα, ἐδρόσιαν τῆς κόρης τὸν καῦμό.

Οἱ κόποι τοῦ ταξιδιοῦ κ' ἡ πίκραις ἔφεραν πρόωρη τὴ γέννα τῆς Κατίνας. Γέννα σκληρὴ, βασανισμένη γέννα, ὅπου ὕστερα ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν σπαραγμοὺς, μέσα σ' αὐτὴ τῆς συφορᾶς τὴ μαύρη ὀμίγλη, εἶδε τὸ φῶς ἀγγελόμορφο ἀγοράκι.

Μὰ στὸ φτωχὸ τέτοιαις ἡμέραις ἔχουν χίλιας φοραῖς πλεὶο πολλοὺς τοὺς κινδύνους.

Ἡ στραβὴ μάννα λίγη μποροῦσε νὰ δώσῃ βοήθεια, ἡ μαμμὴ ἔφυγε ἀπὸ τὴν πρώτη ὥρα, καὶ σὲ δυὸ μέραις ἐξέσπασε στὴν ἄμοιρη κόρη ὁ ἐπιλόχιος πυρετός.

Ἐπῆρε εἶδησι ἡ γειτονιά κ' ἔτρεξε. Οἱ γειτόνοι τὸ γιατρό. αὐτοὶ τὰ φάρμακα, αὐτοὶ κάθε βοήθεια. Μία πονετικὴ γειτόνισσα ἄφινε τὸ μωρὸ τῆς καὶ πήγαινε μέρα νύχτα νὰ βυζαίνει τὸ νεογέννητο.

"Ἐχει τόσοσους θησαυροὺς ἀγάπης, εἶναι τόσο πονετικὴ τοῦ φτωχοῦ ἢ καρδιά ! "Ολοὶ αὐτοί, ποιὸς λίγο, ποιὸς πολὺ, ἔχουν δοκιμάσει σκληραῖς ἡμέραις. Αὐτὴ τὴν τρυφερὴ ἀλήθεια λέει ὁ στίχος αὐτός, ποῦ πολλαῖς φοραῖς τὸν ἀκουσα στοῦ λαοῦ τὸ στόμα.
"Ἀπὸ δικό μου πόνεμα πονῶ τοὺς πονεμένους".

Χωρὶς αὐτὴ τὴ βοήθεια, ὄλοι θὰ εἶχαν πεθάνει. Μὲς στὸ σπῆτι, λεπτὸ τσακισμένο κανένα χέρι νὰ κἀνῃ δουλειὰ στὴν περίστασι αὐτὴ. "Ὅλα οἱ γειτόνοι

Ὁ γέρο Σπῦρος μονάχα νὰ κλαίῃ, κ' ἡ στραβὴ νὰ στυλῶνῃ τὰ πεθαμμένα μάτια ἀπάνω στὸ κρεβάτι τῆς ἀναίσθητης κόρης τῆς, καὶ νὰ ζυγόνῃ τὸ ἀχνό τῆς τὸ στόμα γιὰ νὰ δώσῃ δροσιὰ στῆς βασανισμένης τῆ φλογερῆ πνοή, ὅπου ἔβγαινε ἀπὸ τὸ στόμα τῆς, σὰ λυωμένο μολύβι, ἀπὸ τὸν σαράντα δυὸ βαθμῶν ἐπιλόχιο.

Μὰ καὶ οἱ γειτόνοι ἐκουράστηκαν· εἶχαν κ' αὐτοὶ

τόσα δικὰ τους νὰ ἰδοῦν. Τί νὰ σοῦ κάνουν. Μεγάλη ἢ καρδιά, μὰ λίγα τὰ μέσα τῆς φτώχειας. Κ' ἔτσι ἀπὸ χθὲς δὲν εἶχαν λεπτὸ στὸ σπῆτι. Δυὸ συνταγαῖς γραμμένες ἀπὸ χθὲς τὸ βράδυ.

"Ἐπρεπε χωρὶς ἄλλο νὰ βγῆ στὴ δουλειὰ ὁ Σπῦρος ὁ Δασύλλας, νὰ βγάλλῃ δυὸ τρεῖς δραχμαῖς γιὰ τῆς κόρης του τὰ γιατρικά.

Γιὰ τοῦτο ἀπὸ τὸ ξημέρωμα τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου ἔλειπε ἀπὸ τὸ σπῆτι του, γιὰ τοῦτο ἐνῶ τὸ ἀκομπανιαμένο τοῦ τρομπονιοῦ καὶ τοῦ μπᾶσου ἔπαιζαν στὸν τόνο τοῦ ντό, τὸ κλαρίνο του εὐρίσκουνταν στὸ λά, γιὰ τοῦτο δὲν ἤξεραν τί ἔκαναν τὰ δάχτυλά του ἀπάνω στὰ κλειδιὰ τοῦ κλαρίνου. Γιὰ τοῦτο αὐτός ὁ τέλειος μουσικὸς στὸ μοβιμένο στοὺς καλοὺς του χρόνους, τεμπίστας ποῦ ποτὲ δὲ λάθευε, σήμερα πότε πήδαε δυὸ μπατούταις μπρός, πότε ἔμενε τρεῖς πίσω. Γιὰ τοῦτο τοῦ εἶπαν δίκαια οἱ συντρόφοι του πῶς μόνο γιὰ τὸ κάρρο τῶν σκουπιδιῶν ἦταν πλεῖα καλός.

[Ἐπεται τὸ τέλος]

EMMANOYHΛ Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑΣ

ΜΑΝΝΑ ΚΑΙ ΓΙΟΣ

— Παντρεμένος πρὶν πάω στὰ ξένα,
Νύφη ἀκόμα, ξανθοῦλα, μικρή,
Τὴ γυναῖκά μου σ' ἄφησα ἐσένα,
Καὶ γυρνῶ καὶ τὴ βρῖσκω νεκρή.

Τὸ χωριὸ ποῦ μ' ἀγάπη τὴν κλαίει
Τὴν καλή, τὴν ὀλόμορφη νιά,
Τὸ χωριὸ μαρτυραεὶ καὶ λέει
— "Αχ μητέρα μου ! — ἐσένα φονιά.

— Στὴν ἀγάπη, στὴν πρώτη χαρὰ σας
Σᾶς ζευγάρωσεν ὥρα κακὴ.
Καὶ τοῦ γάμου ὁ παπᾶς, — συμφορὰ σας !
Εἶχεν ἔρθῃ ἀπὸ λείψανο ἐκεῖ.

Ἐτσι ἡ Μοῖρα εἶχε τάξη τὸν ἕνα
Πρὶν χρονίσῃ στὴ γῆ νὰ θαφτῆ·
Γιὰ νὰ σώσω ἀπ' τὸ θάνατο ἐσένα
— "Αχ παιδί μου — τὴ σκότωσ' αὐτή.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

